

فهرست مطالب

مجموعه کتاب‌های

سیر تا پیاز

آموزش	۵
سؤالات تشریحی	۱۰۳
پاسخنامه سؤالات تشریحی	۱۵۱
سؤالات تستی	۱۶۷
پاسخنامه سؤالات تستی	۲۱۰

آموزش

سیر تا پیش از

۶	ستایش: به نام آن که جان را فکرت آموخت
۱۰	فصل اول: آفرینش
۲۳	فصل دوم: دانایی و هوشیاری
۳۹	فصل سوم: ایران من
۵۲	فصل چهارم: نام آوران
۶۶	فصل پنجم: راه زندگی
۸۳	فصل ششم: علم و عمل

ستایش به نام آن که جان را فکرت آموخت

★ **فکرت**: اندیشه، تفکر، فکر کردن

برافروختن: روشن کردن، نورانی کردن

★ **فضل**: احسان، بخشش، لطف

فیض: بخشش، عطا، لطف

گلشن: باغ، بوستان، گلستان

جمله: همه، همگی، کل

★ **فروغ**: نور، پرتو، روشنایی

تاب: توان، طاقت، نیرو

بهر (از بهر): برای

دیده: آنچه که دیده شده است؛ دیده شده

★ **تجلی**: پیدا شدن، آشکار شدن، ظهور، ظاهر شدن

★ **تعالی**: بلندمرتبه، برتر، والا («تعالی» در زبان عربی، فعل است و معنای «بلندمرتبه است» دارد).

هم خانواده ها

فکرت: فکر، تفکر، متفکر، فکور

فضل: فاضل، فضیلت، تَفَضَّل

فیض: فائض، فیوض

حق: حقیقت، تحقیق، محقق، إحقاق، حقایق، تحقُّق

تجلی: جَلا، مُتَجَلِّی، جلوه

تعالی: علی، عالی، اعلا، متعال، متعالی، مُعَلّا، عُلُو

مفرد و جمع ها

نور: أنوار

عالم: عوالم

حق: حقوق

کتاب: کُتُب

مترادف ها

فکرت = اندیشه، تفکر

دل = قلب

فضل = لطف، احسان

عالم = جهان

فروغ = نور، روشنایی

پیدا = آشکار

پنهان = مخفی

تاب = توان

متضاد ها

روشن ≠ تاریک

فروغ ≠ تیرگی

پیدا ≠ پنهان

کم ≠ بیش

واژگان مهم املائی

چراغ دل - فضل - دو عالم - فیض - گلشن - فروغ نور حق - از بهر او - تجلی - حق تعالی

ستایش: به نام آن که جان را فکرت آموخت

[این شعر از کتاب «گلشن راز» انتخاب شده است. / قالب شعر: مثنوی]

به نام آن که جان را فکرت آموخت چراغ دل، به نور جان برافروخت

معنی: به نام آن کسی [سخن خود را آغاز می‌کنم] که اندیشیدن و تفکر را به جان [انسان] آموخته‌است و دل [او] را - مانند یک چراغ - با جان - که مثل نور است - روشن کرده‌است.

مفهوم کلیدی: آغاز هر کار با نام خداوند

بخشیدن نعمت تفکر و اندیشه به جان انسان، توسط خداوند

روشن شدن دل انسان با نور جان توسط خداوند

نکات معنایی: «را» در مصراع اول، نشانه‌ی حرف اضافه و به معنی «به» است. «به» در مصراع دوم، به معنای «به‌وسیله‌ی» و «با» است.

← **تشبیه:** «دل» مانند «چراغ» است. (مشبّه: دل / مشبّه‌به: چراغ / وجه‌شبه: امکان روشن بودن و نورانیت / ادات تشبیه: —)

← **آرایه‌های ادبی:** «جان» مانند «نور» است. مشبّه: جان / مشبّه‌به: نور / وجه‌شبه: نورانی و روشن بودن / ادات تشبیه: —

← **مراعات نظیر:** واژه‌های «چراغ»، «نور»، «برافروخت»

← **تکرار:** واژه‌ی «جان» تکرار شده‌است.

نکات ادبی: «آموخت» و «برافروخت» قافیه هستند و ردیف وجود ندارد.

← ۱- این بیت دارای سه جمله است:

نکات دستوری: به نام آن [کسی آغاز می‌کنم] که جان را فکرت آموخت؛ چراغ دل [را] به نور جان برافروخت.

۳

۲

۱

← ۲- نهاد در همه‌ی جمله‌های بیت حذف شده‌است.

ز فضلش هر دو عالم، گشت روشن ز فیضش خاک آدم، گشت گلشن

معنی: با لطف و بخشش خداوند، هر دو جهان [یعنی دنیا و آخرت] روشن و نورانی شده‌است با احسان او، وجود خاکی انسان، [مانند] باغ و گلستان، زنده و با نشاط [شد].

مفهوم کلیدی: آفرینش انسان و جهان با فضل خداوند

← ۱- «ز» در هر دو مصراع، کوتاه‌شده‌ی «از» است.

← ۲- منظور از «دو عالم»، «دنیا» و «آخرت» است.

← ۳- «ش» در «فضلش» و «فیضش» به «خداوند» اشاره دارد.

← ۴- «خاک آدم» به آفرینش انسان از خاک اشاره دارد.

نکات معنایی:

← **کنایه:** «روشن شدن» کنایه از «آفریده شدن» و «خلقت» است. «گلشن شدن» کنایه از «بانشاط و سرزنده شدن» است.

← **تشبیه:** «خاک آدم» مانند «گلشن» است. مشبّه: خاک آدم / مشبّه‌به: گلشن / وجه‌شبه: شادابی و سرزندگی / ادات تشبیه: —

← **آرایه‌های ادبی:**

← **مراعات نظیر:** واژه‌های «فضل»، «فیض»

← **تکرار:** واژه‌ی «گشت» تکرار شده‌است.

نکات ادبی: «روشن» و «گلشن» قافیه هستند و ردیف وجود ندارد. (دقت کنید که در این بیت، «گشت» و «گشت»، چون قبل از قافیه آمده‌اند، ردیف محسوب نمی‌شوند).

۱- این بیت دارای دو جمله است:

از فضلش، هر دو عالم گلشن گشت؛ از فیضش، خاک آدم گلشن گشت.

نکات دستوری:

۲- «هر دو عالم» در مصراع اول و «خاک آدم» در مصراع دوم، نهاد هستند.

جهان، جمله، فروغ روی حق دان حق اندر وی، ز پیدایی است پنهان

معنی: همه‌ی جهان [هستی] را پرتویی از نور روی خداوند بدان، [اما] خداوند از شدت آشکار بودن [در همه‌چیز و همه‌جای این جهان]، ناپیدا است [و به چشم انسان‌ها، دیده نمی‌شود].

۱- حضور نشانه‌های وجود و قدرت خداوند در همه‌ی جهان هستی.

۲- نشانه‌های خداوند در همه‌ی جهان هست، اما دیده نمی‌شود.

مفهوم کلیدی:

۱- «دان» در مصراع اول، فعل امر و به معنای «بدان» است.

۲- «وی» در مصراع دوم، به «جهان» اشاره دارد.

نکات معنایی:

تضاد: «پیدا» و «پنهان»

تکرار: واژه‌ی «حق» تکرار شده‌است.

آرایه‌های ادبی:

نکات ادبی: «دان» و «پنهان» قافیه هستند و ردیف وجود ندارد.

۱- این بیت دارای دو جمله است:

جمله‌ی جهان [را] فروغ روی حق بدان؛ حق اندر وی، از پیدایی پنهان است.

نکات دستوری:

۲- نهاد در جمله‌ی اول و دوم، به‌ترتیب «تو» (حذف‌شده) و «حق» است.

خرد را نیست تاب نور آن روی برو از بهر او، چشم دگر جوی

معنی: عقل و خرد [انسان] توان [درک] نور وجود خداوند را ندارد؛ باید چشم دیگری [یعنی چشم دل] داشته باشی.

۱- ناتوانی انسان از درک نشانه‌های وجود و قدرت خداوند و شناخت او

۲- امکان مشاهده‌ی خداوند با چشم دل

مفهوم کلیدی:

۱- «را» در مصراع اول، نشانه‌ی حرف اضافه و به معنای «برای» است.

۲- منظور از «نور آن روی»، نور وجود خداوند است.

۳- «او» در مصراع دوم به «دیدن خداوند» اشاره دارد.

۴- مقصود از «چشم دگر»، «چشم دل» است.

نکات معنایی:

نکات ادبی: «روی» و «جوی» قافیه هستند و ردیف وجود ندارد.

۱- این بیت دارای سه جمله است:

خرد را تاب نور آن روی نیست؛ برو از بهر او، چشم دیگری بجوی

نکات دستوری:

۲- در جمله‌ی اول، «تاب نور آن روی» نهاد است و در جمله‌های دوم و سوم، «تو» (حذف‌شده) نهاد هستند.

در او هر چه بگفتند از کم و بیش نشانی داده‌اند از دیده‌ی خویش

معنی: هر چه که درباره‌ی خداوند گفته‌اند، چه کم و چه زیاد، [همگی فقط] نشانه‌ای بوده‌است از آنچه که [انسان‌ها با چشم خود] دیده‌اند.

مفهوم کلیدی: ناتوانی انسان از درک و شناخت خداوند

۱- «در» در مصراع اول، به معنای «درباره‌ی» است.

۲- «او» در مصراع اول، به «خداوند» اشاره دارد.

نکات معنایی:

آرایه‌های ادبی: تضاد: «بلندی» و «پستی»

نکات ادبی: «پستی» و «هستی» قافیه و «تویی» ردیف این بیت است.

نکات دستوری: این بیت، چهار جمله دارد:

پناه بلندی و پستی تو هستی؛ همه نیستند، آنچه هست، تو هستی.

۴

۳

۲

۱

همه آفریدست بالا و پست تویی آفریننده‌ی هر چه هست

معنی: هر چیزی که در جهان وجود دارد، آفریده و مخلوق هستند؛ تو آفریننده و خالق همه‌ی موجودات هستی.

مفهوم کلیدی: همه‌ی موجودات مخلوق هستند و خداوند، خالق آنهاست.

نکات معنایی: منظور از «بالا و پست»، «همه‌ی موجودات جهان هستی» است.

آرایه‌های ادبی: تضاد: «بالا» و «پست»

نکات ادبی: «پست» و «هست» قافیه هستند. این بیت ردیف ندارد.

نکات دستوری: این بیت، سه جمله دارد:

همه‌ی بالا و پست، آفریده است؛ هر چه هست، تو آفریننده‌ی [آن] هستی

۳

۲

۱

خرد را تو روشن‌بصر کرده‌ای چراغ هدایت تو بر کرده‌ای

معنی: تو خرد انسان را بینا [و تیز] کرده‌ای؛ تو چراغ هدایت را روشن کرده‌ای [و بندگان را به راه راست هدایت می‌کنی].

مفهوم کلیدی: ۱- تقویت خرد انسان توسط خداوند
۲- هدایتگری خداوند

کنایه: «روشن‌بصر» کنایه از «بینا» و «دقیق» و «فهم» است.

آرایه‌های ادبی: تشخیص: «داشتن چشم برای خرد» تشخیص دارد.

تشبیه: «هدایت» به «چراغ» تشبیه شده است.

نکات ادبی: «روشن‌بصر» و «بر» قافیه و «کرده‌اک» ردیف این بیت است.

نکات دستوری: این بیت، دو جمله دارد:

تو خرد را روشن‌بصر کرده‌ای؛ تو چراغ هدایت [را] بر کرده‌ای.

۲

۱

جهانی بدین خوبی آراستی برون ز آنکه یاریگری خواستی

معنی: جهان را با این خوبی و زیبایی آرایش دادی، بدون آنکه کمک‌کار و یآوری لازم داشته باشی.

مفهوم کلیدی: آفرینش جهان توسط خداوند و بی‌یار و یاور بودن خداوند

نکات معنایی: «برون ز آنکه» یعنی «بدون آنکه».

نکات ادبی: «آراستی» و «خواستی» قافیه هستند. این بیت ردیف ندارد.

نکات دستوری: این بیت، دو جمله دارد:

جهانی [را] بدین خوبی آراستی، برون از آنکه یاریگری خواسته باشی.

۲

۱

خداوند مایی و ما بنده‌ایم به نیروی تو یک‌به‌یک زنده‌ایم

معنی: تو صاحب‌اختیار ما هستی و ما بنده‌ی تو هستیم؛ تک‌تک ما با نیرو [و اراده‌ی] تو زنده هستیم.

مفهوم کلیدی: زنده‌بودن همه‌ی موجودات با اراده‌ی خداوند

نکات معنایی: ۱- «خداوند» در اینجا به معنای «صاحب‌اختیار» و «دارنده» است. ۲- «به» در مصراع دوم به معنای «با» و «به‌وسیله‌ی» است.

آرایه‌های ادبی: تضاد: «خداوند» و «بنده»

نکات ادبی: «بنده‌ایم» و «زنده‌ایم» قافیه هستند. این بیت ردیف ندارد.

نکات دستوری: این بیت، سه جمله دارد:

خداوند ما هستی و ما بنده هستیم؛ به نیروی تو یک‌به‌یک زنده هستیم.

رهی پیشم آور که فرجام کار تو خشنود باشی و من رستگار

معنی: مرا به راهی هدایت کن که سرانجام، تو خشنود باشی و من رستگار و سعادتمند باشم.

مفهوم کلیدی: طلب رستگاری از خداوند

نکات معنایی: «پیشم آور» به‌صورت «برای من پیش آور» به فارسی روان امروزی برگردانده می‌شود.

نکات ادبی: «کار» و «رستگار» قافیه هستند. این بیت ردیف ندارد.

نکات دستوری: این بیت، سه جمله دارد:

راهی پیشم بیاور که فرجام کار، تو خشنود باشی و من رستگار [باشم].

تاریخ ادبیات

● **ابوالفضل محمد بن حسین بیهقی** (۳۸۵ تا ۴۷۰ هجری قمری)

- دبیر دانشمند دربار سلطان محمود و سلطان مسعود غزنوی
- کسب معلومات در نیشابور و راه‌یافتن به دیوان رسائل محمود غزنوی
- کار کردن در خدمت بونصر مُشکان

آثار: تاریخ بیهقی (معروف به «تاریخ مسعودی» / موضوع: تاریخ پادشاهی مسعود غزنوی، پسر سلطان محمود غزنوی)

● **هوشنگ مرادی کرمانی**

- تولّد: در سال ۱۳۲۳ هجری شمسی در روستای سیرج کرمان
- آغاز تحصیلات در روستا و ادامه‌ی آن در کرمان و تهران
- چاپ اولین آثار داستانی در سال ۱۳۴۷ در مطبوعات
- عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی

آثار: قصه‌های مجید (دوره‌ی پنج‌جلدی)؛ خُمره؛ آب‌انبار

● **نظامی گنجوی [گنجه‌ای]** (۵۳۵ تا ۶۰۷ یا ۶۱۲ هجری قمری)

- نام کامل: جمال‌الدین ابومحمّد الیاس بن یوسف بن زکی
- شاعر و داستان‌سرای ایرانی
- پیشوای داستان‌سرایی در ادب فارسی

آثار: مخزن الاسرار؛ لیلی و مجنون؛ خسرو و شیرین

سؤالات تشریحی

سیر تا پیاز

۱۰۴	ستایش / درس اول: معرفت آفریدگار
۱۰۶	درس دوم: پنجره‌های شناخت
۱۰۸	درس سوم: هوشیاری
۱۱۰	درس چهارم: داستان من و شما
۱۱۲	درس پنجم: هفت‌خان رستم
۱۱۴	درس ششم: ای وطن
۱۱۵	درس هفتم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۱)
۱۱۶	درس هشتم: دریاقلی
۱۲۰	آزمون نیمسال اول (۱)
۱۲۲	آزمون نیمسال اول (۲)
۱۲۴	درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌پرس
۱۲۶	درس دهم: عطار و جلال‌الدین محمد
۱۲۸	درس یازدهم: شهدا خورشیدند
۱۳۰	درس دوازدهم: دوستی / مشاوره
۱۳۳	درس سیزدهم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۲)
۱۳۴	درس چهاردهم: راز زندگی
۱۳۶	درس پانزدهم: میوه‌ی هنر
۱۳۹	درس شانزدهم: آداب مطالعه
۱۴۱	درس هفدهم: ستاره روشن / نیایش
۱۴۵	آزمون نیمسال دوم (۱)
۱۴۸	آزمون نیمسال دوم (۲)
۱۵۱	پاسخنامه تشریحی

ستایش: به نام آن که ... / درس اول: معرفت آفریدگار

واژه‌شناسی

۱ معنای واژگان مشخص شده را بنویسید.

الف) دو دوست بر سر موضوعی اختلاف پیدا کردند و به مشاجره پرداختند.

ب) خیز و غنیمت شمار، جنبش باد ربیع

ج) برگ درختان سبز در نظر هوشیار

د) ز فضلش هر دو عالم، گشت روشن

ه) به نزد آن که جانش در تجلی است

۲ جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

نالهی موزون مرغ، بوی خوش لاله‌زار
هر ورقش دفتری است معرفت کردگار
ز فیضش خاک آدم، گشت گلشن
همه عالم، کتاب حق تعالی است

مفرد	جمع مکسر
.....	نَعَم
نظر	
.....	معارف
طرف	

۳ در گروه واژه‌های زیر، غلط‌های املایی را پیدا کنید و درست آن‌ها را بنویسید.

کتاب حق تعالا - قفلت و بی‌خبری - نالهی موزون مرغ - معرفت کردگار
بلبل و قمری - هک کردن - روی صخره - باد ربیع

معنی نظم و نثر

۴ ابیات و عبارت زیر را به فارسی ساده و روان برگردانید.

الف) جهان، جمله، فروغ روی حق دان / حق اندر وی ز پیدایی است، پنهان

ب) به نام آن‌که جان را فکرت آموخت / چراغ دل به نور جان برافروخت

ج) خرد را نیست تاب نور آن روی / برو از بهر او، چشم دگر جوی

د) اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق، روشنائی افزایش اندر دل و غفلت از این و نااندیشیدن، تاریکی افزایش اندر دل و نادانی، گمراهی است.

درک مطلب و خودارزیابی

۵ با توجه به عبارت زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق، روشنائی افزایش اندر دل و غفلت از این و نااندیشیدن، تاریکی افزایش اندر دل و نادانی، گمراهی است.»

الف) این عبارت ما را به چه کاری تشویق و ترغیب می‌کند؟

ب) غفلت از چه کاری باعث گمراهی می‌شود؟

۶ با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

بلبل و قمری چه خوانند؟ یاد خداوندگار

«هر گل و برگ که هست، یاد خدا می‌کند»

هر ورقش دفتری است، معرفت کردگار

برگ درختان سبز در نظر هوشیار

الف) بلبل و قمری چه می‌خوانند؟

ب) در نظر انسان هوشیار، «برگ سبز درختان» نمایانگر چه چیزی است؟

دانش‌های زبانی

- ۷ جمله را تعریف کنید و برای آن یک مثال بیاورید.
 ۸ انواع جمله را نام ببرید و برای هر یک مثالی بزنید.
 ۹ جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.
 (الف) جمله‌ای است که خبری را بیان می‌کند.
 (ب) جمله‌ای است که بیانگر احساس و عاطفه باشد.
 ۱۰ هر یک از موارد ستون سمت راست را به مورد مناسبش در ستون سمت چپ وصل کنید.

خیز و غنیمت شمار	جمله‌ی خبری
بلبل و قمری چه خواند؟	جمله‌ی پرسشی
عجب هوای دلپذیری!	جمله‌ی امری
هر ورقش دفتری است، معرفت کردگار	جمله‌ی عاطفی

- ۱۱ در بیت زیر، پس از مرتب کردن جمله‌ها، نوع هر جمله را مشخص کنید.

«خرد را نیست تاب نور آن روی برو از بهر او، چشم دگر جوی»

- ۱۲ در هر یک از ابیات زیر، تعداد جمله‌ها را مشخص کنید و بنویسید.

(الف) جهان، جمله فروغ روی حق دان	حق اندر وی ز پیدایی است، پنهان
(ب) به نام آن‌که جان را فکرت آموخت	چراغ دل به نور جان برافروخت
(ج) در او هرچه بگفتند از کم و بیش	نشانی داده‌اند از دیده‌ی خویش

- ۱۳ در عبارت زیر، جملات و تعداد آن‌ها را مشخص کنید.

او لبخندی زد و گفت: «وقتی از تو رنجیدم، روی شن‌های صحرا نوشتم تا باد، آن را پاک کند؛ ولی وقتی تو به من محبت کردی، آن را روی سنگ حک کردم تا هیچ تندبادی هم آن را پاک نکند و محبت تو از یادم نرود.»

- ۱۴ در عبارت زیر، نوع جمله‌ها را مشخص کنید.

دوستش با لبخند از او پرسید: «بعد از اینکه من با سیلی تو را آزردم، تو آن جمله را روی شن‌های صحرا نوشتی، ولی حالا این جمله را روی صخره حک می‌کنی؟»

- ۱۵ ابیات زیر را مرتب و تعداد جمله‌های هر کدام را مشخص کنید.

(الف) خیز و غنیمت شمار، جنبش باد ربیع	نالهی موزون مرغ، بوی خوش لاله‌زار
(ب) هر گل و برگی که هست، یاد خدا می‌کند	بلبل و قمری چه خواند؟ یاد خداوندگار
۱۶ کدام یک از بیت‌های زیر «یک جمله» است؟	
(الف) باد بهاری وزید از طرف مرغزار	باز به گردون رسید، نالهی هر مرغزار
(ب) برگ درختان سبز در نظر هوشیار	هر ورقش دفتری است، معرفت کردگار
(ج) خیز و غنیمت شمار، جنبش باد ربیع	نالهی موزون مرغ، بوی خوش لاله‌زار

تاریخ ادبیات

- ۱۷ کتاب «گلشن راز» از کیست؟ نویسنده‌ی این کتاب در چه قرن می‌زیسته است؟
 ۱۸ برای هر یک از موارد ستون سمت راست، توضیح مناسبش را از ستون سمت چپ بیابید و به آن وصل کنید.

سعدی	از بزرگان و نویسندگان تاریخ زبان و ادب فارسی است. وی در دوره‌ی سامانیان می‌زیسته است. ترجمه‌ی «تاریخ طبری» و تألیف آن به زبان فارسی از آثار اوست.
ابوعلی بلعمی	وی در قرن هفتم می‌زیسته و «گلستان» و «بوستان» از آثار اوست.
شیخ محمود شبستری	

- ۱۹ کتاب گلستان را به‌طور مختصر معرفی کنید و باب‌های آن را نام ببرید.

کلاس:

آزمون

نام:

تاریخ: / /

آزمون نیمسال دوم (۲)

نام خانوادگی:

- ۹ توصیه‌ی اصلی بیت «علم چندان که بیشتر خوانی / چون عمل در تو نیست، نادانی» چیست؟ (۵/۰)
- ۱۰ بیت «عشق‌بازی که هم آغوش خطر / خفت در خوابگاه پیغمبر» به کدام حادثه‌ی تاریخی اشاره دارد؟ (۵/۰)
- ۱۱ منظور از «نیم‌دوست» در عبارت زیر چیست؟ (۵/۰)
- «با مردمانی که با تو به راه دوستی روند و نیم‌دوست باشند، نیکویی و سازگاری کن.»
- ۱۲ توصیه‌های بیت زیر را توضیح دهید. (۵/۰)
- «مکن دوستی با دروغ‌آزمای همان نیز با مرد ناپاک‌رای»

دانش‌های زبانی و ادبی

۴

- ۱۳ کدام یک از دو بیت زیر می‌تواند مربوط به یک «مناظره» باشد؟ (۲۵/۰)
- الف) پرسید از چنار که: تو چند روزه‌ای؟ گفتا چنار: عمر من افزون‌تر از دویست
- ب) به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد
- ۱۴ در بیت‌های زیر، برای آرایه‌های «تضاد»، «تشبیه»، «تشخیص» و «کنایه» یک نمونه پیدا کنید و بنویسید. (۱)
- الف) خرد را تو روشن‌بصر کرده‌ای چراغ هدایت تو بر کرده‌ای
- ب) به گیتی بیه از راستی پیشه نیست ز کژی بتر، هیچ اندیشه نیست
- ج) کلماتی چو دُر آویزه‌ی گوش مسجد کوفه هنوزش مدهوش
- ۱۵ در بیت زیر، شبه‌جمله‌ها را بیابید و دور آن‌ها خط بکشید. (۵/۰)
- «یار غارم ز دست رفت، دریغ ماندم، افسوس، پای بر دم مار»
- ۱۶ در بیت زیر، یک واژه‌ی مخفف (کوتاه‌شده) را پیدا کنید و صورت کامل آن را بنویسید. (۲۵/۰)
- «پار می‌گفتم مگر سال دگر، این هم گذشت سال دیگر نیز می‌ترسم چو پارم بگذرد»
- ۱۷ در کدام یک از بیت‌های زیر، «را» در معنای «به» به کار رفته است؟ (۲۵/۰)
- الف) مبینید تا می‌توانید در وی که من آن سرانداز را می‌شناسم
- ب) طلب کردم ز دانایی یکی پند مرا فرمود: با نادان مپیوند
- ۱۸ در بیت‌های زیر، نقش دستوری بخش‌های مشخص‌شده را تعیین کنید. (منادا - شبه‌جمله - نهاد - فعل) (۱)
- «دست در دامن مولا زد در که علی بگذر و از ما مگذر
- شبروان مست ولای تو علی جان عالم به فدای تو علی»
- ۱۹ جمله‌های بیت زیر را مشخص کنید و تعداد آن‌ها را بنویسید. (۵/۰)
- «علی، آن شیر خدا، شاه عرب الفتی داشته با این دل شب»
- ۲۰ کدام یک از دو بیت زیر می‌تواند بیتی از یک «مثنوی» باشد؟ (۲۵/۰)
- الف) یکی از کاج‌ها به خود لرزید خم شد و روی دگری افتاد
- ب) بسی کند و کاوید و کوشش نمود کز آن سنگ خارا، رهی برگشود

نام: _____

کلاس:

آزمون

خودارزیابی

2

۲۱ برای واژه‌ی «عطار» دو هم‌خانواده بنویسید.

(•/Δ)

۲۲ از میان واژه‌های زیر، واژه‌های جمع را بیابید و دور آن‌ها خط بکشید.

(0/5)

اندام - آثار - متون - ادبار - معاصر

۲۳ در هر یک از موارد زیر، واژه‌های متضاد را پیدا کنید و بنویسید.

(0/5)

الف سخن در میان دو دشمن، چنان گوی که اگر دوست شدند، شرمزده نشوی.

ب) موج ز خود رفته‌ای، تیز خرامید و گفت: هستم اگر می‌روم، گر نروم نیستم

۲۴ در متن زیر، جاهای خالی را با انتخاب حرف مناسب از میان حروف «از - به - در - با» کامل کنید.

(0/5)

«او لبخند زد و ---- باد هم نوا شد و ---- زمزمه‌ی آب گوش فراداد و چهره‌ی زیبای خود را در آن مشاهده کرد.»

حفظ شعر

2

۲۵ شعری را که از بخش دوم کتاب حفظ کرده‌اید، بنویسید.

ستایش: به نام آن که جان را فکرت آموخت / درس اول: معرفت آفریدگار

۱ الف) مشاجره: با هم نزاع و دعوا کردن؛ ب) موزون: سنجیده، دارای وزن و آهنگ؛ ج) معرفت: شناخت، شناخت به علم و دانش، آگاهی؛ د) فضل: احسان، بخشش، لطف / فیض: بخشش، عطا، احسان؛ هـ) تجلّی: پیدا شدن، آشکار شدن

۲

مفرد	جمع مکسّر
نعمت	نعم
نظر	انظار
معرفت	معارف
طرف	اطراف

۳ تعالا ← تعالی / قفلت ← غفلت / هک کردن ← حک کردن
۴ الف) همه‌ی جهان را نوری از وجود خداوند بدان که خداوند، از شدّت آشکار بودن در آن (جهان)، دیده نمی‌شود و پنهان است؛ ب) به نام آن کسی [آغاز می‌کنم] که اندیشیدن را به جان [انسان] آموخت و دل (قلب) را، مثل یک چراغ، به وسیله‌ی جان که همچون نوری است، روشن کرد؛ ج) عقل انسان توانایی مشاهده و درک نور وجود خداوند را ندارد؛ برای دیدن خداوند [و نشانه‌های وجود و قدرت او] چشم دیگری [غیر از چشم ظاهری] پیدا کن؛ د) اندیشیدن به [رابطه‌ی میان] خالق و مخلوق، دل [انسان] را روشن و نورانی می‌کند [و سبب هدایت انسان می‌شود] و بی‌توجهی به این رابطه و فکر نکردن [درباره‌ی آن]، دل [انسان] را تاریک [و گمراه] می‌کند و نادانی، همان گمراهی و انحراف است.

۵ الف) اندیشیدن درباره‌ی رابطه‌ی میان خداوند که آفریننده‌ی جهان هستی است و آفریده‌ها و مخلوقات او؛ ب) غفلت از اندیشیدن درباره‌ی رابطه‌ی میان خداوند و مخلوقات

۶ الف) ذکر و یاد خداوند؛ ب) نشانه‌ی وجود و قدرت خداوند و سبب معرفت و شناخت او

۷ جمله مجموع یک یا چند واژه است که پیام کاملی را از گوینده به شنونده یا خواننده برساند.

مثال: علی دوست من است. / رفت. / من همین امروز از مشهد به تهران آمده‌ام.

۸ جمله‌ی خبری ← مثال: من هر روز به مدرسه می‌روم.

جمله‌ی پرسشی ← مثال: آیا تو دیروز در خانه مانده بودی؟

جمله‌ی امری ← مثال: حتماً فردا با پدرت به مدرسه بیا.

جمله‌ی عاطفی ← مثال: چه انشای زیبایی نوشته‌ای!

۹ الف) جمله‌ی خبری؛ ب) جمله‌ی عاطفی

۱۰ «خیز و غنیمت شمار» ← جمله‌ی امری / «بلبل و قمری چه

خواند؟» ← جمله‌ی پرسشی / «عجب هوای دلپذیری!» ←

جمله‌ی عاطفی / «هر ورقش دفتری است، معرفت کردگار» ← جمله‌ی

خبری

۱۱ شکل مرتّب‌شده‌ی جمله:

خرد را تاب نور آن روی نیست؛ برو، چشم دگر از بهر او جوی.

(خبری) (امری) (امری)

۱۲ الف) دو جمله؛ ب) سه جمله؛ ج) دو جمله

۱۳ جمله‌ها به ترتیب عبارت‌اند از:

او لبخندی زد و گفت: «وقتی از تو رنجیدم، روی شن‌های صحرا نوشتم

تا باد، آن را پاک کند ولی وقتی تو به من محبت کردی، آن را روی

سنگ حک کردم تا هیچ تندبادی هم آن را پاک نکند و محبت تو

از یادم نرود.»

۹

۱۴ دوستش با لبخند از او پرسید: «بعد از اینکه من با سیلی تو را

آزردم، تو آن جمله را روی شن‌های صحرا نوشتی، ولی حالا این جمله

را روی صخره حک می‌کنی؟»

۱۵ الف) خیز و جنبش باد ربیع، ناله‌ی موزون مرغ [و] بوی خوش

لاله‌زار [را] غنیمت شمار.

ب) هر گل و برگ که هست، یاد خدا می‌کند. بلبل و قمری چه

خواند؟ یاد خداوندگار [را خواند].

۴

۱۶ جمله‌ی «ب»؛ جمله‌ی «الف» و «ج» دارای دو جمله هستند.

۱۷ صاحب «گلشن راز»: شیخ محمود شبستری، قرن هشتم هجری قمری

۱۸ سعدی ← وی در قرن هفتم می‌زیسته و «گلستان» و «بوستان»

از آثار اوست.

ابوعلی بلعمی ← از بزرگان و نویسندگان تاریخ زبان و ادب فارسی

است. وی در دوره‌ی سامانیان می‌زیسته است. «ترجمه‌ی تاریخ

طبری» و تألیف آن به زبان فارسی از آثار اوست.

«شیخ محمود شبستری» با هیچ یک از دو عبارت ستون سمت چپ ارتباطی ندارد.

۱۹ «گلستان» کتابی است نوشته‌ی شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی. این کتاب یک مقدمه و هشت باب دارد که به ترتیب عبارت‌اند از: در سیرت پادشاهان، در اخلاق درویشان، در فضیلت قناعت، در فواید خاموشی، در عشق و جوانی، در ضعف و پیری، در تأثیر تربیت، در آداب صحبت.

درس دوم: پنجره‌های شناخت

۱ الف (غفلت: بی‌خبری، نادانی، ناآگاهی؛ ب) شگفت‌زده: متعجب؛ ج) نهراسیم: نترسیم؛ د) سپری‌شدن: طی‌شدن، گذشتن؛ هـ) درنگ: صبر، تأمل؛ و) احسان: خوبی، نیکوکاری، بخشش؛ ز) باور: اعتقاد، ایمان؛ ح) نمایان: آشکار، پیدا

۲ الف (بحث — مبحث، مباحث، مباحثه و ...؛ ب) شباهت — شبه، شبیه، تشبیه، مُشابه، تشابه و ...؛ ج) حواس — حس، حسّاس، احساس، محسوس و ...؛ د) نظر — ناظر، منظور، نظارت، مناظره، منظره و ...؛ هـ) خلق — خالق، مخلوق، خلقت، خلاق و ...؛ و) کلمه — کلام، تکلم، متکلم، مکالمه و ...؛ ز) ارتباط — ربط، رابط، مربوط، مرتبط و ...

۳

مفرد	جمع مکسر
ادب	آداب
صورت	صُور
نقطه	نقاط
عضو	اعضا
دقیقه	دقایق

۴ الف (آغاز ≠ پایان؛ ب) تفاوت ≠ همسانی، یکسانی

۵ علم، معلوم، علوم / کشف، اکتشاف، / عمل، اعمال / شهید، شاهد، شهادت، مشاهده / نظر، منظر
[واژه‌های «حرف»، «اخلاق»، «گروه» و «جالب» هم‌خانواده‌ای در میان واژه‌های صورت سؤال ندارند.]

۶ الف (نادرست [جمع «حق»، «حقوق» است؛ «حقایق» جمع «حقیقت» است.]؛ ب) درست؛ ج) درست؛ د) درست [هر چهار واژه از ریشه‌ی «خ ل ق» هستند.]؛ هـ) نادرست؛ و) نادرست [سه واژه‌ی «علم»، «عمل»، و «اخلاق» حروف مشترک ندارند.]

۷ الف (نماینده‌گی — نمایندگی / درخواست — برخاست؛ ب) الاهی — الهی؛ ج) بیافتی — یفتی؛ د) غلط املایی ندارد.

۸ بحس — بحث / دیده‌ها — دیده‌ها / چار واژه — چهار واژه / خوشنودی — خوشنودی

۹ الف) مرغ زیرک و باهوش که [همیشه] از دام فرار می‌کرد، با همه‌ی زیرکی و باهوشی در تله گرفتار شد؛ ب) مهر و محبت یاران و دوستان، هیچ‌گاه هم‌اندازه‌ی محبت و مهربانی و وفاداری تو (= مادر) نشد؛ ج) اگر اختیار جهان به دست من بود، همه‌ی جهان را برای تو فدا می‌کردم؛ د) مهربانی و عشق تو از سینه‌ام بیرون نمی‌رود، زیرا سینه‌ی من و دل من، خانه و سرای تو است.

۱۰ هر کسی فقط به خودش اعتماد کند و اهل غرور و خودبینی باشد، به شناخت و معرفت خداوند نخواهد رسید.

۱۱ «هدهد» در ادبیات فارسی نشانه‌ی نماد «زیرکی» و «پیام‌رسانی» است.

۱۲ مادر

۱۳ باید به تفکر درباره‌ی خود، خلق، خلقت و خالق پردازیم. خوب و دقیق نگاه کنیم، گوش بدهیم، بسیار بخوانیم و درباره‌ی دیده‌ها و شنیده‌ها و خوانده‌ها پرسیم و از پرسیدن نهراسیم.

۱۴ الف (درست؛ ب) درست؛ ج) درست؛ د) نادرست؛ هـ) درست

۱۵ الف (درست؛ ب) نادرست [عبارت بخش «ب» دارای دو جمله است.]؛ ج) نادرست [جمله‌ی دوم عبارت، «گفت» است که یک جمله‌ی خبری محسوب می‌شود.]

۱۶ هددهد گفت: درست است. من با همه‌ی زیرکی و هوشیاری، باز

۳

۲

۱

هم اشتباه کردم.

جمله‌ی اوّل — نهاد: هددهد / فعل: گفت / جمله‌ی دوم — نهاد: «این» (حذف شده‌است.) / فعل: است / جمله‌ی سوم — نهاد: من / فعل: اشتباه کردم

۱۷ عبارت سؤال نُه جمله دارد.

هددهد گفت: چندان بی‌خبر هم نیستم؛ مگر خبر تازه‌ای است؟ پیرزن

پرسشی

خبری

خبری

گفت: زیر درخت را نگاه کن. بچه‌ها را می‌بینی؟

پرسشی

امری

خبری

هددهد گفت: می‌بینم، دارند بازی می‌کنند.

خبری

خبری

خبری

۱۸ جمله به دلخواه دانش‌آموز نوشته می‌شود.

۱۹ ابوالقاسم حالت

۲۰ محمّد بن علی ظهیری سمرقندی

۲۱ (حفظ شعر)

آزمون نیمسال دوم (۱)

۱ الف) هنگامی که رستم او را دید، اسب خود را به حرکت درآورد و با سرعت بسیار، به سوی او حرکت کرد؛ ب) باید با دانایان و پیران و انسان‌های باتجربه مشورت و چاره‌اندیشی کرد؛ ج) درد عشقی را تحمّل کرده‌ام که قابل گفتن نیست و از دوری یار، تلخی‌هایی چشیده‌ام که قابل بیان نیست؛ د) سخنان غیرقابل باور و بیهوده نگوید تا در تصوّر مردم، خوار و پست نشود؛ هـ) دروغ نگوید، زیرا انسان دروغگو، حتّی اگر به‌درستی شهادت و گواهی بدهد، از او قبول نمی‌کنند؛ و) برخیز و وزیدن باد بهاری و آواز زیبای پرندگان و بوی دلنشین لاله‌زار را غنیمت بدان [و از آن‌ها بهره ببر]؛ ز) شاخه‌ای که رشد کند ولی میوه‌ای نیاورد، سرانجام فقط شایسته‌ی سوزاندن است؛ ح) انسان تا زمانی که زنده است، ناچار است که دوست داشته باشد، زیرا انسان اگر برادر نداشته باشد، بهتر از آن است که دوستی نداشته باشد؛ چون از دانشمندی پرسیدند که دوست بهتر است یا برادر؟ گفت: برادر هم بهتر است که دوست باشد.

۲ الف) گشت، نابود کرد، ازین‌برد؛ ب) قبر، آرامگاه؛ ج) مهربان، دلسوز؛ د) پارچه‌فروش؛ هـ) هیزم؛ و) آزرده، ناراحت، خسته؛ ز) ایمان بیاورم؛ ح) روشن کرده‌ای

۳ واعظ کاشفی

۴ سیاست‌نامه

۵ دهخدا در فکر ثروت و شهرت نبود.

۶ روشنگری و هدایت‌کنندگی شهدا

۷ باتجربه‌بودن - تجربه‌های بسیار داشتن

۸ کار دشوار و سختی را با موفقیت به انجام رساندن

۹ سخن اگر با عمل همراه نباشد، ارزش و سودی ندارد. حرف و عمل انسان باید با هم هم‌خوانی داشته باشد.

۱۰ باید به کسانی که از نظر سنی بزرگ‌تر هستند، احترام گذاشت.

۱۱ همه‌ی موجودات عالم سرگرم تسبیح و ستایش خداوند هستند.

۱۲ گزینه‌ی «الف»

۱۳ گزینه‌ی «ب»

۱۴ تضاد ← کم و بیش / تشبیه ← «برگ سبز درختان» به

«دفتر» تشبیه شده است. / تشخیص ← «داشتن فریاد برای دل»

تشخیص دارد. / کنایه ← «به فریاد رسیدن» کنایه از «کمک

کردن» است. / «بی‌کس بودن» کنایه از «بی‌یار و یاور بودن» است.

نبیند، نادان‌ترین انسان است. د) در میان شما، هر کس سنّ و سال بیشتری دارد، او را گرمی بدارید و به او احترام بگذارید؛ هـ) از [روی] درخت بلند شدند و در آسمان مکتب چرخیدند و برگشتند؛ و) هر برگی از برگ‌های سبز درختان، در نگاه انسان هوشمند، مانند دفتری برای شناخت خداوند است؛ ز) پناهگاه همه‌چیز در جهان هستی تو هستی؛ تنها چیزی که [واقعاً] وجود دارد، تو هستی و بقیه، [از خودشان] وجودی ندارند.

۹ طلب سعادت و خوشبختی از خداوند

۱۰ نشان‌دادن اینکه ادعاهای ممنون، مانع یادگیری اوست.

۱۱ چون اعتقاد داشت با مهر و محبت و عشق، بهتر می‌توان علم و دانش را به کودکان آموخت.

۱۲ یکتاپرستی، اطاعت از دستورهای خداوند، نیکو سخن گفتن، نیکوکاری و ...

۱۳ عمر کوتاه خواهد داشت.

۱۴ اخلاق و خوی نیک

۱۵ هدایت انسان به وسیله‌ی خداوند رقم می‌خورد.

۱۶ الف) زشت ≠ نیکو؛ ب) راست ≠ دروغ؛ ج) ندانی ≠ دانی؛ د) بلندی ≠ پستی؛ هـ) بالا ≠ پست

۱۷ الف) «بزرگمهر» به «ستاره‌ای روشن» تشبیه شده است؛ ب) «خوی بد» به «بند گران و سنگین» تشبیه شده است.

۱۸ تاریخ مسعودی

۱۹ تاریخ پادشاهی مسعود غزنوی پسر سلطان محمود غزنوی

۲۰ دبیر دانشمند دربار سلطان مسعود و سلطان محمود غزنوی بود.

پس از کسب معلومات در نیشابور، به دیوان رسایل محمد غزنوی راه یافت و در خدمت ابونصر مشکان به کار پرداخت.

۲۱ در سال ۱۳۲۳ هجری شمسی در روستای سیرج کرمان به دنیا آمد. تحصیلات خود را در روستا آغاز کرد و در کرمان و تهران ادامه داد. در سال ۱۳۴۷ اوّلین داستان‌های او در مطبوعات منتشر شد. وی هم‌اکنون عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی است.

۲۲ قصّه‌های مجید - خمره - آب‌انبار

۲۳ جمال‌الدین ابومحمّد الیاس بن یوسف بن زکی

۲۴ قرن ششم هجری قمری

۲۵ نظامی گنجوی

۲۶ مخزن‌الاسرار - لیلی و مجنون - خسرو و شیرین - هفت‌پیکر -

اسکندرنامه

۱۵ الف (هین؛ ب) مرجبا

۱۶ پادشه — پادشاه

۱۷ گزینه‌ی «الف»

۱۸ خدا — منادا / خدایی — نهاد / همه — نهاد / هستی

(تویی) — فعل

۱۹ سه جمله: آوخ / شدم هیزم / آتشگر گیتی اندام مرا سوخت
(عاطفی) (خبری) (خبری)

چنین ز آتش ادبار

۲۰ خادم، استخدام، مخدوم، مستخدم و ...

۲۱ سلطان

۲۲ آفاق

۲۳ الف صمرقند — سمرقند؛ ب) مراغب — مراقب

۲۴ جای خالی اول — در

جای خالی دوم — به

۲۵ حفظ شعر

آزمون نیمسال دوم (۲)

۱ الف) آگاه و هوشیار باشید که بدی نکنید و از انسان‌های بدکار دوری کنید، زیرا زندگی و عمر انسان بدکار کوتاه است؛ ب) سریع شروع به سخن کند و بی‌تجربه نباشد؛ ج) هنگام درخواست از خداوند، دعایم را مانند دانه‌ای در خاک کاشته‌ام و منتظر برآورده شدن از سوی خداوند که همچون باران است، هستم؛ د) در لحظات آن صبح شگفت‌انگیز که تأثیر قیامت را داشت، حلقه‌ی در به شال ایشان (حضرت علی(ع)) گیر کرد؛ هـ) ای مادر عزیز که زندگی را به من بخشیده‌ای، اکنون بسیار ساده است که جان خود را فدای تو کنم؛ و) هر چند آب بسیار زلال و گوارا باشد، ولی از بسیار خوردن آب، ناراحتی و بیماری ایجاد می‌شود. ز) تبر آهسته به او گفت که همین جرم و کوتاهی برای [مجازات شدن] تو کافی است که الان، فصل میوه و برداشت محصول است، ولی تو هیچ میوه‌ای نداری؛ ح) پس به فکر کارهای دوستانه باش و رفاقت و دوستی با آن‌ها را با جوانمردی و نیکوکاری پایدار کن و هنگامی که دوست جدیدی پیدا کردی، دوستان قبلی را رها نکن.

۲ الف) شکوه، قدرت، عظمت؛ ب) ارجمندتر، شریف‌تر، نجیب‌تر؛ ج) ساده‌لوح، ساده‌دل، احمق، نادان؛ د) هم‌فکر، هم‌نظر، هم‌رأی؛ هـ) ظلم، ستم؛ و) نابودی؛ ز) بیهوده؛ ح) سنّ‌وسال

۳ عنصرالمعالی کیکاوس بن اسکندر

۴ کیمیای سعادت - احیاء علوم الدّین - نصیحة الملوک

۵ نان: ثروت / نام: شهرت و معروفیت

۶ «پیراهن بیشتر پاره کردن» کنایه است از «تجربه‌ی بیشتر داشتن».

۷ بی‌نیازی خداوند از کمک و یاری دیگران

۸ هر دو تلاش کردند تا از میهن خود نگهداری کنند و جلوی نابودی و سقوط آن را گرفتند.

۹ باید علم، عمل به دنبال خود داشته باشد؛ علم بی‌عمل ارزشی ندارد و بی‌فایده است.

۱۰ خوابیدن حضرت علی(ع) در بستر پیغمبر، در شب هجرت ایشان از مکه به مدینه

۱۱ آشنایی کم داشتن و دوست صمیمی نبودن

۱۲ دوستی نکردن و ارتباط نداشتن با انسان دروغگو و انسان بداندیش و بدخواه

۱۳ گزینه‌ی «الف»

۱۴ تضاد — «راستی» و «کزی» / تشبیه — «هدایت» به «چراغ» تشبیه شده است. / «کلمات حضرت علی(ع)» به «دُر» (= مروارید) تشبیه شده است. / تشخیص — «روشن‌بصر شدن خرد» تشخیص دارد. / «مدهوش بودن مسجد کوفه» تشخیص دارد. / کنایه — «آویزه‌ی گوش بودن» کنایه از «ارزشمند بودن» است.

۱۵ دریغ - افسوس

۱۶ بار — پارسال / چو — چون

۱۷ گزینه‌ی «ب»

۱۸ زد — فعل / در — نهاد / علی — منادا / جان عالم — نهاد

۱۹ کلّ بیت صورت سؤال، یک جمله است.

۲۰ گزینه‌ی «ب»

۲۱ عطر، معطر

۲۲ آثار - متون

۲۳ الف) دشمن و دوست؛ ب) هستم و نیستم - می‌روم و نروم

۲۴ جای خالی اول — با / جای خالی دوم — به

۲۵ حفظ شعر

سوالات تستی

سیر تا پیاز

۱۶۸	ستایش / درس اول: معرفت آفریدگار
۱۷۰	درس دوم: پنجره‌های شناخت
۱۷۱	درس سوم: هوشیاری
۱۷۳	درس چهارم: داستان من و شما
۱۷۴	درس پنجم: هفت‌خان رستم
۱۷۶	درس ششم: ای وطن
۱۷۸	درس هفتم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۱)
۱۷۹	درس هشتم: دریاقلی
۱۸۰	درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌رس
۱۸۲	درس دهم: عطار و جلال‌الدین محمد
۱۸۴	درس یازدهم: شهدا خورشیدند
۱۸۶	درس دوازدهم: دوستی / مشاوره
۱۹۰	درس چهاردهم: راز زندگی
۱۹۲	درس پانزدهم: میوه‌ی هنر
۱۹۶	درس شانزدهم: آداب مطالعه
۲۰۰	درس هفدهم: ستاره روشن
۲۰۴	نیایش
۲۰۶	آزمون جامع تستی (۱)
۲۰۸	آزمون جامع تستی (۲)
۲۱۰	پاسخنامه تشریحی

(پاسخ‌های تشریحی را در صفحه ۲۱۰ مطالعه کنید.)

ستایش: به نام آن که ... / درس اول: معرفت آفریدگار

۱ در کدام گزینه، کلمات هم‌خانواده **نیستند**؟

- (۱) موازنه - موزون (۲) ناظر - منظره (۳) مخالفت - خالق (۴) اخلاق - مخلوق

۲ بیت «هر گل و برگی که هست یاد خدا می‌کند / بلبل و قمری چه خواند؟ یاد خداوندگار» به معنی کدام گزینه نزدیک است؟

- (۱) به آدمی نرسیدی، خدا چه می‌جویی؟ / ز خود گریخته‌ای، آشنا چه می‌جویی؟
 (۲) تو می‌گویی که من هستم، خدا نیست / جهان آب و گل را انتها نیست
 (۳) گل مراد تو آنگه نقاب بگشاید / که خدمتش چو نسیم سحر توانی کرد (مراد: خواسته)
 (۴) من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد / سر گلدسته‌ی سرو / من نمازم را پی تکبیرة الاحرام علف می‌خوانم

۳ کدام جمله عاطفی **نیست**؟

- (۱) افسوس که قدر عمر گرانیام ندانستم. (۲) سپاس ای معلمی که قلم به دستم دادی.
 (۳) آفرین بر نظر پاک خطاپوشش باد (۴) کم گفتن هر سخن صواب است

۴ کتاب «تاریخ بلعمی» از کیست؟

- (۱) ابوالفضل بیهقی (۲) ابوعلی بلعمی (۳) نصرالله منشی (۴) ظهیری سمرقندی

۵ در گروه کلمات زیر چند **غلط املایی** دیده می‌شود؟

- «غرق شدن - سخره‌ای سنگی - هک کردن - لطف و محبت - استراحت - سیلی - مشاجره - شن‌های صحرا»
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۶ با توجه به عبارت زیر «نادانی» مانند چیست؟

- «اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق، روشنایی افزایش اندر دل و غفلت از این و نااندیشیدن، تاریکی افزایش اندر دل و نادانی، گمراهی است.»

- (۱) اندیشه نکردن (۲) تاریکی در دل (۳) گمراهی (۴) غفلت از یاد خدا

۷ در بیت زیر نوع جمله‌ی اول و دوم، به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- «خیز و غنیمت شمار جنبش باد ربیع ناله‌ی موزون مرغ، بوی خوش لاله‌زار»

- (۱) خبری - امری (۲) امری - خبری (۳) خبری - خبری (۴) امری - امری

۸ با توجه به کلمات مشخص شده در بیت زیر، جمع واژگان مفرد به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- «برگ درختان سبز در نظر هوشیار هر ورکش دفتری است، معرفت کردگار»

- (۱) ناظر - دفترها - معاریف (۲) انظار - دفاتر - معارف

- (۳) انظار - دفترها - معاریف (۴) ناظر - دفاتر - معارف

۹ بیت زیر چند جمله است؟

- «باد بهاری وزید از طرف مرغزار باز به گردون رسید ناله‌ی هر مرغ زار»

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۰ معنای کدام واژه به درستی **نیامده** است؟

- (۱) غفلت: گمراه (۲) باد ربیع: باد بهاری
(۳) غنیمت شمار: قدر بدان (۴) معرفت: شناخت

۱۱ جمع مکسر کدام واژه **نادرست** آمده است؟

- (۱) نور: منور (۲) حقیقت: حقایق
(۳) نعمت: نَعَم (۴) طرف: اطراف

۱۲ جمله‌ی سوم عبارت زیر چه نوع جمله‌ای است؟

«اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق، روشنایی افزایش اندر دل و غفلت از این و نااندیشیدن، تاریکی افزایش اندر دل و نادانی، گمراهی است.»

- (۱) خبری (۲) امری (۳) تعجبی (۴) پرسشی

۱۳ جمله‌ی چندم از بیت زیر، جمله‌ی پرسشی است؟

«هر گل و برگی که هست یاد خدامی کند بلبل و قمری چه خواند؟ یاد خداوندگار»

- (۱) اول (۲) دوم (۳) سوم (۴) چهارم

۱۴ معنای واژگان مشخص شده به ترتیب در کدام گزینه به درستی نوشته شده است؟

«ز **فضلیش** هر دو عالم، گشت روشن ز **فیضش** خاک آدم، گشت گلشن»

- (۱) احسان - برتری (۲) بخشش - بخشنده
(۳) احسان - قدرت (۴) بخشش - بخشش

۱۵ با توجه به بیت زیر، کلمات قافیه در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«در او هر چه بگفتند از کم و بیش نشانی داده‌اند از دیده‌ی خویش»

- (۱) بیش - خویش (۲) بگفتند - داده‌اند
(۳) کم و بیش - دیده‌ی خویش (۴) از کم و بیش - از دیده‌ی خویش

۱۶ مثنوی «گلشن راز» و ترجمه‌ی «تاریخ طبری» به ترتیب از چه کسانی هستند؟

- (۱) ابوعلی بلعمی - شیخ محمود شبستری (۲) کیکاووس بن اسکندر - ظهیری سمرقندی
(۳) شیخ محمود شبستری - ابوعلی بلعمی (۴) شیخ محمود شبستری - ظهیری سمرقندی

۱۷ در بیت زیر، به ترتیب چند جمله‌ی امری و جمله‌ی خبری دیده می‌شود؟

«خرد را نیست تاب نور آن روی برو از بهر او چشم دگر جوی»

- (۱) یک - دو (۲) دو - یک (۳) یک - یک (۴) دو - دو

۱۸ با توجه به مصراع «جهان جمله فروغ روی حق دان» کدام گزینه درست **نیست**؟

- (۱) همه‌ی جهان پرتویی از نور خداوند است. (۲) جهان در مقابل عظمت خداوند ناچیز است.
(۳) «فروغ» به معنای «نور و روشنایی» است. (۴) منظور از «حق»، درستی و حقیقت است.

نام:

نام خانوادگی:

آزمون

آزمون جامع تستی (۲)

کلاس:

تاریخ: / /

۱ در کدام گزینه غلط املائی وجود دارد؟

- (۱) رحلت - ساعی - ژرف
(۲) ربیع - قنیمت - مباحات
(۳) حصیر - اعتدال - تألیف
(۴) دژخیمان - طبع - مدعی

۲ مترادف واژه‌های «اسرار - ادبار - بحر - مشفق» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) پافشاری - خوشبختی - دریا - هماهنگ
(۲) پافشاری - بدبختی - خشکی - دلسوز
(۳) رازها - بدبختی - دریا - دلسوز
(۴) رازها - بدبختی - خشکی - هماهنگ

۳ کدام گزینه با سایر گزینه‌ها ارتباط معنایی ندارد؟

- (۱) یک دسته گل دماغ پرور
(۲) با این که سخن به لطف آب است
(۳) سخن گفتن کز زیبچارگی است
(۴) کم گوی و گزیده گوی چون در
از خرمن صد گیاه بهتر
کم گفتن هر سخن، صواب است
به بیچارگان بر، بیاید گریست
تا ز اندک تو جهان شود پر

۴ در بیت زیر «نهادها» به ترتیب کدامند؟

«علم چندان که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست نادانی»

- (۱) تو - عمل - تو
(۲) علم - عمل - تو
(۳) علم - تو - تو
(۴) عمل - تو - تو

۵ در کدام گزینه غلط املائی بیشتری وجود دارد؟

- (۱) سخنان مهال و غذاف نگوید که در چشم مردم سبک شود.
(۲) ریهانه از معلم و بچه‌ها اجازه خاست و از جای خود برخاست.
(۳) حکما و علما گفتند: ما را از علم خیش بهره دادی و دریق نکردی
(۴) رستم پس از پشت سر گذاشتن هفت‌خان از خدا سپاس‌گزاری کرد.

۶ در کدام یک از گزینه‌های زیر ارتباط کلمه‌ها به درستی مشخص نشده است؟

- (۱) زینت (آرایش) - ژرف (ژرفا) - فراز (فرود) - هم‌معنی - مفرد و جمع - متضاد
(۲) حکما (حکیم) - مذلت (پستی) - حرمت (حرم) - جمع و مفرد - هم‌معنی - هم‌خانواده
(۳) ایل (ایلات) - توده (تپه) - جوامع (جمع) - مفرد و جمع - هم‌معنی - هم‌خانواده
(۴) حاجت (احتیاج) - صیف (شتا) - آفاق (افق) - هم‌خانواده - متضاد - جمع و مفرد

۷ عبارت «خدا یا، ای داننده‌ی رازها، ای شنونده‌ی آوازا، ای بیننده‌ی نمازها، ای پذیرنده‌ی نیازها، از بنده خطا آید و از تو عطا.» چند جمله است؟

- (۱) پنج جمله
(۲) هفت جمله
(۳) شش جمله
(۴) سه جمله

۸ کدام یک از ابیات زیر می‌تواند مربوط به یک مثنوی باشد؟

- (۱) برون آمد ز دکان مرد عطار
(۲) ابر و باران و من و یار ستاده به وداع
(۳) رویای آشنای شب و روز عمر من
(۴) من رود ندیده‌ام چنین پابرجا
گلاب و عود پیش آورد بسیار
من جدا گریه کنان، ابر جدا، یار جدا
در خواب‌های کودکی‌ام دیده‌ام تورا
من کوه ندیده‌ام چنین در جریان

۹ در کدام یک از عبارت‌های زیر مبالغه وجود ندارد؟

- (۱) هوا آن قدر سرد بود که یخ زده بودم.
(۲) سه ساعت تمام است ما را اینجا منتظر گذاشته‌ای.
(۳) ملک چنان میراند که باد به گرد او نمی‌رسید.
(۴) آهویی از پیش او گذشت و ملک با خوشحالی به دنبال او تاخت.

۱۰ معنای درست واژه‌های «هجر - راغب - غریب - غفلت» به ترتیب در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- ۱) علاقه‌مند - نادانی - جدایی - ناآشنا
۲) جدایی - علاقه‌مند - ناآشنا - نادانی
۳) نادانی - جدایی - ناآشنا - علاقه‌مند
۴) ناآشنا - علاقه‌مند - نادانی - جدایی

۱۱ اگر کار یا کمکی در زمان لازم انجام نشود و پس از اینکه کار از کار گذاشت، درصدد کمک یا اصلاح آن باشیم، کدام ضرب‌المثل را به کار می‌بریم؟

- ۱) کار را که کرد آن که تمام کرد.
۲) نوش دارو پس از مرگ سهراب
۳) تا پول داری رفیقم، قربان بند کیفتم
۴) کار نیکو کردن از پرکردن است

۱۲ معنی عبارت «تدبیر ده تنه چون زور ده مرده باشد» در کدام یک از گزینه‌های زیر آمده است؟

- ۱) زور ده نفر خیلی زیاد است.
۲) مردان خیلی قوی هستند.
۳) ده مرد مثل یک تنه درخت قوی هستند.
۴) هم‌فکری بر توانایی انسان می‌افزاید.

۱۳ مصراع دوم بیت زیر با کدام یک از مصراع‌های زیر کامل می‌شود؟

«هر آن کس که با تو نگوید دُرُست»

- ۱) ستمکاره خوانمیش و بی فروغ
۲) چنان‌دان که او دشمن جانِ توست
۳) مکن دوستی با دروغ آزمای
۴) سخن گفتنِ کز زیب‌چاگی است

۱۴ کدام یک از ابیات زیر به موضوع ظهور امام زمان (عج) اشاره دارد؟

- ۱) خوشا آن‌ان که دایم در نمازند
۲) تنم را فرش کردم تا بتازد
۳) عشق‌بازی که هم‌آغوشِ خطر
۴) در خاک طلب بذر دعا کاشته‌ام
بهشت جاودان بازارشان بی
دل‌م را نذر کردم تا بیاید
خُفت در خواب‌گه پیغمبر
باران اجابت تو را می‌طلبم

۱۵ در بیت «بزد تیغ و بنداخت از بر، سرش / فروریخت چون رود خون از برش» شاعر در بیان چه چیزی مبالغه کرده است؟

- ۱) تیغ زدن
۲) بریدن سر
۳) جاری شدن خون
۴) کشتن اژدها

۱۶ نوع آرایه‌ی ادبی به کار رفته در کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- ۱) آسان گذرد گر شب و روز و مه و سالت
۲) تا شام نیفتاد صدای تبر از گوش
۳) به گیتی به از راستی، پیشه نیست
۴) در خاک طلب بذر دعا کاشته‌ام
روز عمل و مزد بود کار تو دشوار
شد توده در آن باغ سحر هیمه‌ی بسیار
ز کژی بتر هیچ اندیشه نیست
باران اجابت تو را می‌طلبم

۱۷ متن و توضیح زیر، مربوط به کدام یک از بزرگ‌مردان ادب فارسی است؟

«وی دانشمند و نویسنده‌ی معروف قرن چهاردهم هجری قمری است. از آثار معروف او، می‌توان به «تصحیح دیوان حافظ»،

«امثال و حکم» و «ترجمه‌ی روح‌القوانین» اشاره کرد.»

- ۱) حافظ
۲) شهریار
۳) واعظ کاشفی
۴) دهخدا

۱۸ در کدام گزینه همه‌ی واژه‌ها هم‌خانواده نیستند؟

- ۱) عالم - تعلیم - معلم - معلوم
۲) ربط - رابط - مربوط - ارتباط
۳) عجله - عجول - عاجل - تعجیل
۴) خلق - خالق - مخلوق - اخلاق

۱۹ در کدام گزینه واژه‌ی مخفف وجود ندارد؟

- ۱) آوخ که شدم هیزم و آتشگر گیتی
۲) اندام مرا سوخت چنین ز آتش ادبار
۳) کاین موسم حاصل بود و نیست تو را بار
۴) دهقان چو تنور خود از این هیمه برافروخت

۲۰ در کدام گزینه چهار رکن تشبیه وجود دارد؟

- ۱) بدان بعضی مردم مانند غذا هستند.
۲) دریاقلی همچون دریا خروشان بود.
۳) وطن همانند مادر است.
۴) شهدا مانند خورشیدند.

ستایش: به نام آن که جان را فکرت آموخت / درس اوّل: معرفت آفریدگار

۱ گزینۀ ۳ واژگان «مخالفت» و «خالق» با یکدیگر هم خانواده نیستند. «مخالفت» از ریشه‌ی (خ ل ف) و «خالق» از ریشه‌ی (خ ل ق) است.

۲ گزینۀ ۴ در این گزینه باد، گلدسته، علف و ... همه ذکر خدا می‌گویند و به تسبیح و یاد خدا مشغول هستند. بیت سؤال هم همین مفهوم را می‌رساند.

۳ گزینۀ ۴ این جمله خبری است. در دیگر گزینه‌ها جمله‌ها عاطفی هستند.

۴ گزینۀ ۲ ترجمه‌ی تاریخ طبری و تألیف آن به زبان فارسی هم از آثار ابوعلی بلعمی است که در قرن چهارم می‌زیسته است.

۵ گزینۀ ۲ املاي درست واژگان: صخره‌ای سنگی - حک کردن

۶ گزینۀ ۳ عبارت سؤال نادانی را مانند گمراهی می‌داند: ... و نادانی، گمراهی است.

۷ گزینۀ ۴ خیز و غنیمت شمار، هر دو جملات امری هستند.

۸ گزینۀ ۲ جمع مکسر نظر ← انظار، جمع مکسر دفتر ← دفاتر و جمع مکسر معرفت ← معارف است.

۹ گزینۀ ۲ باد بهاری از طرف مرغزار وزید ← جمله‌ی اوّل باز به گردون ناله‌ی هر مرغ زار رسید ← جمله‌ی دوم

۱۰ گزینۀ ۱ غفلت: بی‌خبری، نادانی

۱۱ گزینۀ ۱ نور: انوار

۱۲ گزینۀ ۱ جمله‌ی سوم عبارت: «و نادانی، گمراهی است.»

۱۳ گزینۀ ۳ جمله‌ی سوم عبارت، جمله‌ی پرسشی است: «بلبل و قمری چه خواند؟»

۱۴ گزینۀ ۴ فضل: احسان، بخشش / فیض: عطا، بخشش (هر دو واژه معنای «بخشش» دارند).

۱۵ گزینۀ ۱ در این بیت، «بیش» و «خویش» قافیه هستند.

۱۶ گزینۀ ۳ مثنوی «گلشن راز» از شیخ محمود شبستری است. «تاریخ بلعمی» و «ترجمه‌ی تاریخ طبری» و تألیف آن به زبان فارسی از آثار ابوعلی بلعمی است.

۱۷ گزینۀ ۲ در این بیت دو جمله‌ی امری (برو، از بهر او چشم اگر جوی) و یک جمله‌ی خبری دیده می‌شود (خرد را تاب نور آن روی نیست).

۱۸ گزینۀ ۴ در این مصراع منظور از حق، خداوند است.

۱۹ گزینۀ ۱ خداوند با نور جان، دل را که مانند چراغ است، روشن ساخته است.

درس دوم: پنجره‌های شناخت

۱ گزینۀ ۱ (سهل: ساده، آسان) و (هراس: ترس)

۲ گزینۀ ۲

۳ گزینۀ ۳ محبت مادر قابل مقایسه با محبت و لطف اقوام و دوستان نیست و از لطف و محبت همه‌ی انسان‌ها برتر و بالاتر است.

۴ گزینۀ ۴ واژگان خلق، خالق و خلقت هم خانواده و همه از ریشه‌ی «خ ل ق» هستند.

۵ گزینۀ ۲

۶ گزینۀ ۴ عضو ج مکسر اعضا

کلمه جمع با «ات» کلمات

ادب ج مکسر آداب

۷ گزینۀ ۴ واژه‌ی «علم» با «عمل» و «عامل» هم خانواده نیست.

۸ گزینۀ ۳ جمع مکسر واژه‌ی «نعمت» می‌شود «نعم».

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: «وضع» و «موضوع» هم خانواده هستند.

گزینه‌ی «۲»: «دقت» و «دقیق» هم خانواده هستند.

گزینه‌ی «۴»: جمع «واژه» می‌شود «واژگان»؛ ولی این جمع، جمع مکسر نیست، بلکه با «ان» جمع بسته شده است.

۹ گزینۀ ۲ املاي درست واژگان: برخاست - بگذارید

۱۰ گزینۀ ۲ اگر جمله‌ی دوم را مرتب کنیم، به این صورت

درمی‌آید: نادان دوست بر زمینت می‌زند
نهاد فعل

۱۱ گزینۀ ۱ ابوالقاسم حالت از شعرای معاصر است (۱۳۷۱-۱۲۹۸)

و «دیوان حالت» از آثار اوست.

۱۲ گزینۀ ۱ در این گزینه غلط املایی دیده نمی‌شود. در دیگر

گزینه‌ها این واژگان نادرست هستند: شخصیت - ارتباط - الهی

چندگانگی‌ها

۲) **گزینه ۱** عامل پیوستگی و اتحاد همه‌ی اعضای این خانه (وطن). زبان فارسی است که شناسنامه و سند شناخت ما در هر جای ایران و در هر گوشه‌ی جهان است.

۳) **گزینه ۴**

۴) **گزینه ۲** در این گزینه واژه‌ی «دوست» با «ان» جمع بسته شده است، در صورتی که در گزینه‌های دیگر «ان» جزء واژه است و نشانه‌ی جمع نیست.

۵) **گزینه ۳** «زابلستان» مفرد است.

بررسی سایر گزینه‌ها: دلیر + ان ← دلیران / واژه + ان ← واژگان / بیگانه + ان ← بیگانگان

۶) **گزینه ۴** «اعزاز»، «معز» و «معزز» از ریشه‌ی (ع ز ز) است، در صورتی که واژه‌ی «غرض» از ریشه‌ی (غ ر ض) است.

۷) **گزینه ۳** فراز ≠ فرود - شکست ≠ پیروزی

۸) **گزینه ۱** گلستان کتابی است نوشته‌ی شاعر و نویسنده‌ی معروف ایرانی شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی. این کتاب شامل یک مقدمه و هشت باب و به نثر و نظم آمیخته است.

۹) **گزینه ۴** بیگانه + ان ← بیگانگان، در این واژه هنگام جمع بسته شدن، حرف «ه» و حرف «گ» به نشانه‌ی جمع (ان) اضافه می‌شود. به حرف «گ»، واج میانجی می‌گویند.

۱۰) **گزینه ۱** «اندوخت» یعنی مال و ثروت جمع‌آوری کرد.

۱۱) **گزینه ۳** واژگان «شکوه»، «شوکت» و «عظمت» با یکدیگر مترادف (هم‌معنی) هستند، اما واژه‌ی «محبت» با این واژگان هم‌معنی نیست.

۱۲) **گزینه ۲** «فراز» و «فرود» دو واژه‌ی متضاد هستند. در سایر گزینه‌ها واژه‌های مترادف (هم‌معنی) آمده است.

۱۳) **گزینه ۲** این دو واژه مفرد هستند و می‌توانند با «ان» جمع بسته شوند. در سایر گزینه‌ها، «استادان»، «دست‌ها» و «خزندگان» جمع هستند.

۱۴) **گزینه ۳** واژگانی که در سایر گزینه‌ها ذکر شده‌اند چون تلفظ و معنای آن‌ها یکسان است، هر دو شکل نوشتاری آن‌ها نیز درست است.

۱۵) **گزینه ۳** در این گزینه «عظمت» و «ظاهر» نادرست نوشته شده‌اند.

۱۳) **گزینه ۳** واژگانی که به صورت جمع آمده‌اند: دانش‌آموزان -

کلمات - اعضا

۱۴) **گزینه ۴** «شبیهِ» و «مشبّه» هم‌خانواده و از ریشه‌ی (ش ب ه) هستند

۱۵) **گزینه ۲** جمع مکسر واژه‌ی «حق»، «حقوق» است.

درس سوم: هوشیاری

۱) **گزینه ۲** املا‌ی درست سایر گزینه‌ها: هلاک - زهرآلود - آزرده‌خاطر

۲) **گزینه ۴** کلمات «مركب»، «ركاب» و «راكب» هم‌خانواده و از ریشه‌ی (ر ک ب) هستند.

۳) **گزینه ۲** این واژه چهاربخشی است.

۴) **گزینه ۴**

۵) **گزینه ۱**

۶) **گزینه ۲** کیمیای سعادت از آثار «ابوحامد محمد غزالی» است.

۷) **گزینه ۳** برو - پر کن - فرود آر

۸) **گزینه ۳**

۹) **گزینه ۲** «گریه» و «خنده» متضاد (مخالف) یکدیگرند.

۱۰) **گزینه ۴** واژه‌ی «معلم» سه‌هجایی است و واژه‌های دیگر، دوهجایی هستند.

۱۱) **گزینه ۱** فعل‌ها عبارت‌اند از: برکشید - بازگفت - فرمود - افسوس می‌خورم - کردم

۱۲) **گزینه ۱** اگر این واژه از جمله حذف شود، به معنای جمله هیچ خلل و ایرادی وارد نمی‌شود.

۱۳) **گزینه ۳**

۱۴) **گزینه ۱** در این گزینه همه‌ی واژه‌ها دوبخشی هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه‌ی «۲»، گلستان سه‌بخشی، در گزینه‌ی «۳» مسابقه سه‌بخشی و در گزینه‌ی «۴» پرنده سه‌بخشی است.

۱۵) **گزینه ۳** در این گزینه هلاکت و مهلکه از ریشه‌ی (ه ل ک) با یکدیگر هم‌خانواده ولی با هتاک هم‌خانواده نیستند.

۱۶) **گزینه ۴**

درس چهارم: داستان من و شما

۱) **گزینه ۳** املا‌ی درست واژگان: سلیقه‌ها - تغییرات -

علامت سؤال (؟): در پایان جمله‌های پرسشی یا برای نشان دادن شک و تردید یا ریشخند و ... به کار می‌رود.

نشانه‌ی بیان عاطفه یا تعجب (!): در پایان جملات تعجبی و جمله‌هایی به کار می‌رود که یکی از حالات عاطفی، مثل آفرین، تأکید، افسوس، آرزو، دعا، ندا و ... در جمله باشد.

نقطه‌ویرگول (;): برای توضیح بیشتر موضوع یا مطلبی به کار می‌رود.

۱۱) گزینه ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: معلوم و علم: هم خانواده

گزینه‌ی «۳»: ژرف و عمیق: مترادف

گزینه‌ی «۴»: سهل و سخت: متضاد

۱۲) گزینه ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: تسلی (آرامش دادن) - خان (مرحله) - گزینه‌ی «۲»:

حک (تراشیدن) - گزینه‌ی «۳»: خاست (بلند شد) - خان (مرحله)

۱۳) گزینه ۳ شکر داریم کز طفولیت / درس حب الوطن همی خوانیم.

۱۴) گزینه ۳ مفهوم گزینه‌ی «۳» توجه به منفعت خود اعم از

مال و ثروت در دوستی است.

۱۵) گزینه ۲ «ای معشوق و محبوبم» منادا است.

۱۶) گزینه ۴ روزگار یافتن: عمر دراز یافتن، زنده ماندن /

گرویدن: ایمان آوردن

۱۷) گزینه ۲ در گزینه‌ی «۲» «را» به معنای حرف اضافه «به» و

در سایر گزینه‌ها «را» نشانه‌ی مفعولی است.

۱۸) گزینه ۴ برگ درختان سبز: مشبه، دفتر: مشبه‌به (تشبیه)

۱۹) گزینه ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: آب از دست نمی‌چکد: کنایه از خسیس بودن

گزینه‌ی «۲»: پا به اندازه‌ی گلیم دراز کردن: کنایه از حد و

مرز خود را شناختن و دخالت نکردن.

گزینه‌ی «۴»: دست دست کردن: کنایه از معطل کردن، انجام

کاری را به درازا کشاندن. وقت تلف کردن

۲۰) گزینه ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: فتوت‌نامه‌ی سلطانی (واعظ کاشفی)، سیاست‌نامه

(خواجه نظام‌الملک توسی)

گزینه‌ی «۲»: انوار سهیلی (واعظ کاشفی)، سندبادنامه (ظهیری

سمرقندی)

زهر هجری چشیده‌ام که می‌رس (چهار جمله)

گزینه‌ی «۳»: خوشا آنان که الله یارشان بی (بُود) /

به حمد و قل هو الله کارشان بی (بُود) (۳ جمله)

گزینه‌ی «۴»: گه درختش نام شد، گاه آفتاب [نام شد] /

گاه بحرش [نام شد]، گاهی سحاب نام شد (چهار جمله)

۲۱) گزینه ۴ بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: تمام کلمات سه هجا (بخش) دارند.

گزینه‌ی «۲»: تمام کلمات دو هجا (بخش) دارند.

گزینه‌ی «۳»: تمام کلمات چهار هجا (بخش) دارند.

گزینه‌ی «۴»: واژه‌ی اول چهار هجایی و بقیه‌ی واژگان سه

هجایی هستند.

۳) گزینه ۲ قافیه به کلماتی گفته می‌شود که حرف آخر یا دو

حرف آخر آن‌ها مثل هم باشد.

۴) گزینه ۲ فضل و فاضل هم خانواده، اما گزاف و بیهوده

هم معنی‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: هم خانواده - هم خانواده

گزینه‌ی «۳»: متضاد - متضاد

گزینه‌ی «۴»: مترادف - مترادف

۵) گزینه ۳ کلیله و دمنه کتابی است تعلیمی که حیوانات

قهرمان آن هستند و اصل این کتاب هندی بوده و در روزگار

ساسانیان به زبان پهلوی ترجمه شده، و عبدالله بن مقفع آن را

به عربی برگرداند و نصرالله منشی، در قرن ششم، آن را از

عربی به فارسی ترجمه کرد.

۶) گزینه ۱ صواب: شایسته / ملول: آزرده و خسته / ادبار: نگون بخت

۷) گزینه ۴ ما اشرف و انجب تمام ملل و یادگار دوران قدیم هستیم.

۸) گزینه ۲ لطایف: جمع لطیفه

۹) گزینه ۴ به نانی بساز کنایه از قانع بودن.

۱۰) گزینه ۳ علامت نقطه (.) علامتی است که توقف در خواندن

را نشان می‌دهد و در پایان جمله می‌آید.

گزینه‌ی «۳»: تاریخ بیهقی (ابوالفضل بیهقی)، قابوسنامه (عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر)

آزمون جامع تستی (۲)

۱) گزینه‌ی ۲) شکل درست غلط‌های املایی در گزینه‌ی «۲» به ترتیب عبارت‌اند از: غنیمت - مباحات

۲) گزینه‌ی ۳) بررسی سایر گزینه‌ها:

پافشاری: اصرار - خوشبختی: اقبال - هماهنگ: متفق - خشکی: بَرّ

۳) گزینه‌ی ۳) بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به کم سخن گفتن اشاره شده است ولی در گزینه‌ی «۳» به دعوت به راستی و پرهیز از دروغ‌گویی اشاره شده است.

۴) گزینه‌ی ۱) تو علم را چندان که بیشتر بخوانی وقتی که عمل در تو وجود ندارد تو نادان هستی.

۵) گزینه‌ی ۲) بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: محال، گزاف

گزینه‌ی «۲»: ریحانه، اجازه خواست، برخاست

گزینه‌ی «۳»: خویش، دریغ

گزینه‌ی «۴»: غلط ندارد

۶) گزینه‌ی ۱) ژرف و ژرفا به معنی عمیق و هم‌معنی‌اند.

۷) گزینه‌ی ۲) برای بررسی تعداد جملات یک متن کافی است به شمارش تعداد منادها، شبه‌جمله‌ها و فعل‌های آن بپردازیم.

۸) گزینه‌ی ۱) در مثنوی هر بیت، قافیه‌ای جداگانه دارد.

۹) گزینه‌ی ۴) در گزینه‌ی «۴» مبالغه به کار نرفته است.

در گزینه‌ی «۱» در یخ زدن از شدت سرما مبالغه وجود دارد و در گزینه‌ی «۲» «سه ساعت منتظر ماندن» در ذکر ساعت (سه ساعت) مبالغه وجود دارد.

۱۰) گزینه‌ی ۲) معنای درست واژه‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: جدایی - علاقه‌مند - ناآشنا - نادانی

۱۱) گزینه‌ی ۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: اشاره به تمام‌کننده بودن فرد در کار و اهمیت به نتیجه‌بخش بودن کارها دارد.

گزینه «۳»: اشاره به افرادی دارد که به‌خاطر منافع و سود کنار ما هستند.

گزینه «۴»: مفهوم تکرار کار نیک و استمرار در انجام آن را می‌رساند.

۱۲) گزینه‌ی ۴) تدبیر ده نفر و هم‌فکری آن‌ها به‌اندازه‌ی زور و بازوی ده مرد است.

۱۳) گزینه‌ی ۲) بیت از شاهنامه‌ی فردوسی است.

۱۴) گزینه‌ی ۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: این بیت وصف انسان‌های مؤمن و نمازگزار است. گزینه‌ی «۳»: این بیت وصف جان‌فشانی حضرت علی (ع) در نقشه‌ی قتل مشرکان علیه پیامبر (ص) است.

گزینه‌ی «۴»: این بیت وصف مناجات شاعر با خداوند جهت اجابت نیاز اوست.

۱۵) گزینه‌ی ۳) شاعر در جاری‌شدن خون از سر مبالغه کرده است.

۱۶) گزینه‌ی ۴) در گزینه‌ی «۴» تضاد به کار نرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: آسان ≠ دشوار

گزینه‌ی «۲»: شام ≠ سحر

گزینه‌ی «۳»: راستی ≠ کزی

۱۷) گزینه‌ی ۴) گردآورنده‌ی، فرهنگ لغات «دهخدا»

۱۸) گزینه‌ی ۴) واژه‌های خلق، خالق و مخلوق از ریشه‌ی کلمه‌ی «خَلَق» و اخلاق از ریشه‌ی کلمه‌ی «خُلُق» است.

۱۹) گزینه‌ی ۱) بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۲»: ز — از

گزینه‌ی «۳»: کاین — که این

گزینه‌ی «۴»: چو — چون

۲۰) گزینه‌ی ۲) دریاقلی: مشبه، همچون: ادات، دریا: مشبه‌به، خروشان: وجه‌شبه

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: بعضی از مردم مانند غذا هستند.
مشبه ادات تشبیه مشبه‌به

(وجه شبه ندارد.)

گزینه‌ی «۳»: وطن همانند مادر است. (وجه شبه ندارد).
مشبه ادات تشبیه مشبه‌به

گزینه‌ی «۴»: شهدا مانند خورشیدند. (وجه شبه ندارد).
مشبه ادات تشبیه مشبه‌به